

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

**ЗАРУБІЖНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ**

Бірюкова А. М.

доктор юридичних наук, професор

Київський університет інтелектуальної власності та права, адвокат,
член дисциплінарної палати КДКА Київської області, заслужений юрист України

**КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТАНДАРТ ГАРАНТІЙ
АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

12 березня 2025 року, враховуючи, у тому числі, необхідність зміцнення міжнародно-правової бази для забезпечення свободи здійснення адвокатської діяльності, Рада Європи ухвалила Конвенцію про захист професії адвоката.

Метою Конвенції є посилення захисту професії адвоката і права здійснювати цю професію незалежно і без дискримінації, неправомірних перешкод або втручання, а також без нападів, погроз, переслідувань або залякувань.

Заступник голови НААУ, РАУ Валентин Гвоздій, який брав безпосередню участь у розробці проекту Конвенції в рамках роботи Комітету експертів з питань захисту адвокатів, заявив, що він пишається тим, що представляв Україну у цьому процесі, адже це є визнанням високого рівня розвитку адвокатської професії в Україні, політичним сигналом, що наша професійна спільнота знаходиться на передовій захисту прав людини та верховенства права. Особливо важливо це в умовах, коли Національна асоціація адвокатів України стикається з безпідставними маніпулятивними атаками, спрямованими на підрив її незалежності.

Завершення роботи над Конвенцією — це потужний крок до створення єдиних європейських стандартів, що гарантуватимуть захист професії, незалежно від того, в якій країні адвокат здійснює свою діяльність. Поява такого документу історичного масштабу важлива не тільки для європейської, але й української адвокатури, яка щодня стикається з викликами, що загрожують незалежності інституту [1].

Відомо, що головним завданням адвоката є надання якісної та ефективної правничої допомоги клієнту, захист його прав та законних інтересів всіма можливими законними та етично допустимим

засобами. І якщо адвокат при здійсненні професійних функцій діє в правових та етичних рамках, сторонній вплив на нього, тиск або обмеження прав не допускаються [2].

Саме на дотриманні принципу незалежності в адвокатській діяльності і зроблений акцент у Пояснювальному звіті до Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката, у п. 8 якого зазначається — коли адвокатам перешкоджають або заважають здійснювати свою професійну діяльність, це безпосередньо і негативно впливає на права їхніх клієнтів на справедливий судовий розгляд та доступ до правосуддя [3].

Означений підхід чітко та послідовно простежується і у інших міжнародно-правових актах. Так, зокрема, в ст.16 Основних принципів, що стосуються ролі адвокатів, прийняті Восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності і поводження з правопорушниками 1990 року, гарантії професійної діяльності закріплені у формі позитивного обов'язку урядів забезпечити реалізацію прав адвокатів. В Рекомендації № R(2000)21 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи про свободу здійснення адвокатської діяльності наголошується на необхідності вжити всіх необхідних заходів для забезпечення поваги до свободи здійснення професійних адвокатських обов'язків, її захисту і сприяння такій свободі, без будь-якої дискримінації і без неналежного втручання державних органів або приватних осіб, з особливим урахуванням положень Європейської конвенції з прав людини.

Варто відзначити, що значна частина з розглянутих вище міжнародно-правових положень щодо гарантування професійної діяльності адвокатів за останні роки було успішно імплементована в національне законодавство України. Зокрема, в ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», міститься цілий ряд гарантій професійних прав, честі і гідності адвоката, що гарантуються та охороняються Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами [4].

При цьому, серед вимог до Сторін щодо забезпечення прав адвокатів та їхніх професійних асоціацій, що встановлені Конвенцією, є не тільки обов'язок ухвалення спеціального законодавства, а й обов'язок вжиття конкретних заходів і закінчуючи утриманням від втручання у їх діяльність (п. 11 Пояснювального звіта) [3].

У підсумку треба зазначити, що гарантії адвокатської діяльності в жодному випадку не можуть розглядатися як певні правові привілеї, що виділяють адвокатське співтовариство в особливу «касту недоторканих». Реалізація вказаних гарантій має чітко окреслені межі та умови, які полягають у тому, що: по-перше, гарантії реалізуються винятково у зв'язку із виконанням адвокатами професійних обов'язків; по-друге, гарантії реалізуються лише в тому випадку, коли адвокатська діяльність відбувається у суворій відповідності із міжнародними

та національними професійними стандартами; по-третє, виходячи із двох попередніх умов, гарантії не можуть бути застосовані як засоби ухилення адвоката від відповідальності за протиправні дії, порушення законодавства, що регламентує адвокатську діяльність, норм адвокатської етики [5].

Список використаної літератури

1. Новини на сайті Ради адвокатів Київської області. URL: <https://radako.com.ua/u-radi-yevropy-pidgotuvaly-finalnyj-tekst-proektu-konvencziyi-pro-zahyst-advokatskoyi-profesiyi/>.
2. Монографія: Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації: монографія. Київ: Алерта, 2018. 424 с.
3. Європейський комітет з правового співробітництва (CDCJ). Пояснювальний звіт до Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%9F%D0%BE%D1%8F%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%B4%D0%BE_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4.pdf.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
5. Бірюкова А. М. Гарантії адвокатської діяльності при здійсненні захисту. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. № 3. С. 135–138.

Гвоздій В. А.

заступник Голови Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України, адвокат, заслужений юрист України,
доктор філософії

ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

У світі діють десятки кодексів адвокатської етики та міжнародні стандарти, ухвалені ООН і Радою Європи, які дають рекомендації урядам держав, професійним асоціаціям адвокатів та адвокатам щодо різних аспектів здійснення адвокатської діяльності та її регулювання. Зокрема, для адвокатів донедавна одними з найважливіших правових орієнтирів були наступні міжнародні документи:

— Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 4 листопада 1950) та протоколи до неї, з урахуванням їх тлумачення в практиці Європейського суду з прав людини [1];

Секція 5
ЗАРУБІЖНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Бірюкова А. М.

Конвенція про захист професії адвоката: європейський
стандарт гарантій адвокатської діяльності 533

Гвоздій В. А.

Захист професії адвоката: міжнародні стандарти та досвід
України 535

Вієру В.

Страйк адвокатів у Молдові проти липневих поправок
2025 року 541

Piot M.-P.

Lawyers' professional secrecy 554

Безега Т. М.

Впровадження електронної системи голосування та технологій
штучного інтелекту органами адвокатського самоврядування
в ряді країн світу 556

Кісліцина І. О.

Адвокатська етика та дисциплінарна відповідальність в Італії ... 559

Осинчук А. В.

Гарантії адвокатської діяльності у практиці Європейського
суду з прав людини 563

Мозгальов В. Ю.

Зарубіжний досвід забезпечення та реалізації прав адвокатів
у сфері обігу цивільної зброї 565

Nesterchuk I.

Free Legal Aid in Ukraine and the United States: a Comparative
Analysis 570

Kravchenko O.

General Characteristics of the Code of Conduct for Italian
Lawyers 572

Австісян К. К., Смирнова С. О.

Взаємодія національних органів адвокатського самоврядування
з міжнародними професійними асоціаціями як інструмент
зовнішнього захисту українських адвокатів 574